

ОГЛЯД РОБОТИ ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ В ЛЮТОМУ 2026 р.

Березень 2026

Публікацію створено Центром Разумкова за підтримки Фонду «Аскольд і Дір», що адмініструється ІСАР Єднання в межах проєкту «Сильне громадянське суспільство України – рушій реформ і демократії» за фінансування Норвегії та Швеції. Зміст публікації є відповідальністю Центру Разумкова та не є відображенням поглядів урядів Норвегії, Швеції або ІСАР Єднання.

ОГЛЯД РОБОТИ ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ В ЛЮТОМУ 2026 р.

Геннадій РЯБЦЕВ,
експерт з питань енергетики Центру Разумкова

Володимир ОМЕЛЬЧЕНКО,
директор енергетичних програм Центру Разумкова (загальна редакція)

Від початку повномасштабного вторгнення кремль здійснив 64 масовані атаки на енергетичну інфраструктуру України, під час яких було застосовано 2 900 балістичних і крилатих ракет та 12 700 ударних безпілотних літальних апаратів. Після початку мирних переговорів кількість скоординованих ударів потроїлася. Із жовтня 2025 р. ворог атакував енергетичні об'єкти майже кожної доби.

Внаслідок цих дій було суттєво пошкоджено дві третини довоєнної потужності, знищено до 90% теплової і понад 40% гідрогенерації. Удари по об'єктах передачі й розподілу ускладнили міжрегіональні перетоки електричної енергії та обмежили можливості імпорту. У січні, коли попит на електричну енергію в Україні зріс до 18 ГВт, енергетична система генерувала лише 11 ГВт потужності. У лютому, за максимального споживання у 16,4 ГВт, доступними були тільки 12,3 ГВт виробництва та імпорту.

Активно застосовуючи далекобійну зброю для безпрецедентних за масштабами атак на енергетичну інфраструктуру, Москва поставила під загрозу життя мільйонів людей, порушивши доступ до життєво необхідних для них послуг — електро-, тепло-, водопостачання й водовідведення, доступу до ліків, системи охорони здоров'я, сповіщень про небезпеку, до транспорту, зв'язку й телекомунікацій.

Характерною ознакою зимових ударів став систематичний тиск на Київ. Обрані ворогом цілі — столичні ТЕЦ-4, 5 і 6, Трипільська ТЕС, Північна, Київська, Новокиївська, Білоцерківська і Броварська підстанції — засвідчили його намір повністю знеструмити столичний регіон під час найхолоднішої за останні десять років зими.

Цієї цілі досягнуто не було. Попри постійні атаки, Об'єднана енергетична система України зберегла свою цілісність і продовжує працювати синхронно з енергосистемою континентальної Європи. Завдяки цілодобовій праці енергетиків, міжнародній допомозі та зростанню імпорту, загальний дефіцит вдалося скоротити втричі, що дозволило відмовитися від «індивідуальних графіків включень» у більшості регіонів України.

УРОКИ ОПАЛЮВАЛЬНОГО СЕЗОНУ

У лютому Міжнародне енергетичне агентство (МЕА) [опублікувало](#) звіт, в якому дослідило «уроки, які Україна засвоїла, працюючи над зміцненням стійкості своєї енергетичної системи», та визначило перелік заходів, що «після оцінки затрат і ризиків можуть бути реалізовані національними урядами й регуляторами».

Із жовтня 2025 р. російські збройні сили регулярно, з періодичністю у 7-10 діб, били по українських енергетичних об'єктах, застосовуючи широкий арсенал озброєнь — від реактивної артилерії до балістичних ракет. Додатково, після зниження середньої температури повітря до -20°C , агресор атакував інфраструктуру надання послуг з централізованого опалення в містах-мільйонниках, передусім Києві, Харкові та Дніпрі. Через застосування рекордної кількості засобів ураження, недостатньо щільну активну оборону (9 січня було збито тільки 2 з 18 балістичних ракет) та наявність успадкованих із часів СРСР знань про енергетичну систему України, атаковані об'єкти отримали значні пошкодження. Це спричинило припинення водо-, тепло- та електропостачання для сотень тисяч домогосподарств,

підприємств, установ та організацій соціальної сфери.

Як [зазначено](#) у звіті, заходи, вжиті Україною за цих умов, «у багатьох випадках були імпровізацією, а не результатом довгострокового планування». Попри це, вони дозволили «зберегти функціональність критично важливих послуг» і довели, що «повсякденне життя можна забезпечити навіть за нестачі енергії».

Найбільш корисними для всього світу Міжнародне енергетичне агентство [вважає](#) такі «уроки»:

1. Стійкі енергетичні системи швидше повертаються до нормального режиму функціонування після надзвичайних ситуацій та убезпечують суспільство від катастрофічних наслідків. Систематичні й цілісні оцінки ризиків за участю уряду, регулятора та операторів знижують загальні затрати, не уповільнюючи планування.

2. Комплексний захист енергетичної інфраструктури здатний зменшити шкоду, заподіяну як навмисними діями, так і стихією. Він має поєднувати активні й пасивні заходи, з можливістю швидкого посилення в надзвичайній ситуації, захисту найбільш уразливих об'єктів.

3. Результативне, ефективне та швидке реагування на кризи вимагає навчених команд, технічних знань, спеціалізованого обладнання та механізмів координації. Попередньо визначені правові рамки, алгоритми дій для різних сценаріїв і власні технічні можливості дозволяють діяти швидше, аніж імпровізуючи в кризовій ситуації.

4. Жодний окремий канал зв'язку не є ідеальним. Гарантувати, що населення одержить критично важливу інформацію у випадку збою цифрової інфраструктури, здатні лише багаторівневі системи з незалежним функціонуванням резервних каналів — від ретрансляторів і радіостанцій з автономним живленням до сирен повітряної тривоги і громадських мереж.

5. Розподілені енергетичні активи важче атакувати й легше відновлювати у випадку пошкодження. Вони дозволяють надавати важливі послуги, коли взаємопов'язані

системи пошкоджені, і можуть допомогти перезапустити останні після збоїв. Зі зростанням децентралізації, важливим стає формування сприятливих регуляторних рамок і розвиток «розумних» мереж розподілу.

6. Коли перебої з постачанням загрожують наданню життєво важливих послуг, критично важливою є наявність достатніх резервів палива, що підтримують мобільність і дозволяють лікарням, водоканалам, підприємствам зв'язку та аварійно-рятувальним службам задіяти автономні джерела живлення. Попередньо підготовлена правова база має визначати правила формування, зберігання й використання таких резервів.

7. Стандартизація та уніфікація обладнання прискорюють ремонтні й відновлювальні роботи, забезпечуючи швидке розгортання сумісних компонентів, а стратегічні й відстежувані запаси гарантують його доступність під час криз. Довгострокові угоди з виробниками з пріоритетним доступом до ресурсів у надзвичайній ситуації підвищують безпеку постачань для критично важливої інфраструктури.

8. Дані є стратегічним активом. Їхнє збирання в умовах надзвичайної ситуації не має перериватися, оскільки саме вони є основою для оцінювання завданої шкоди, встановлення пріоритетів відновлення, визначення ефективності реагування, доведення потреб до партнерів. Законодавство про надзвичайні ситуації має забезпечувати неперервність потоків критично важливих даних завдяки технічним заходам та обов'язкам щодо звітності.

9. Оскільки розподілені архітектури створюють тисячі потенційних точок входу, стає надзвичайно важливим гарантування багаторівневої кібернетичної безпеки із суворою сегментацією мереж, постійним моніторингом, обміном розвідувальними даними, оперативним реагуванням на інциденти, швидкою координацією дій усіх зацікавлених сторін.

10. Поодинці держави нездатні ефективно реагувати на події з великими негативними наслідками. Міжнародна співпраця забезпечує раціональний поділ праці, експертизи, ресурсів, обладнання. Попередньо укладені угоди про взаємодопомогу, з чіткими

зобов'язаннями й розподілом затрат, дозволяють швидше та ефективніше нейтралізувати наслідки кризи.

ЕНЕРГЕТИЧНИЙ БАЛАНС

У звітному періоді в Об'єднаній енергетичній системі України спостерігався сталий дефіцит, спричинений російськими атаками, хоча його обсяг, завдяки масштабним відновлювальним роботам і збільшенню імпорту, вдалося скоротити з 5-6 до 3-4 ГВт. Через пошкодження об'єктів генерації, передачі й розподілу в столичному регіоні, на Одещині, Харківщині та в усіх прифронтових областях діяли «індивідуальні графіки включень», тоді як на іншій території України зберігалися погодинні вимкнення для 2-4 черг побутових споживачів та обмеження потужності для промисловості.

Через негоду, передусім ожеледь, поривчастий вітер і налипання мокрого снігу, енергопостачання переривалося кожний третій день місяця, причому 19 лютого – у 458 населених пунктах (40 із них перебували без живлення понад дві доби).

Базову потужність системи в лютому забезпечували дев'ять блоків АЕС, що генерували до 7,7 ГВт енергії. Після кожної з масованих російських атак, доки тривали відновлювальні роботи на лініях передачі, видачу більшості з них обмежували. Джерелами маневрової потужності виступали 5-7 енергоблоків ТЕС і ТЕЦ, а також ГЕС і ГАЕС, що спільно виробляли до 2 ГВт енергії. Потужність станцій, які використовують відновлювані джерела, поступово збільшувалася з 1,0-1,2 до 1,6-1,7 ГВт.

Через танення снігу на північ від Києва генерація на підприємствах ПрАТ «Укргідроенерго» у лютому зросла до 0,8-1,0 ГВт. Постачання гідроенергії здійснювалося переважно в години пікового споживання. Висхідна тенденція в цьому сегменті збережеться і в березні, середня температура повітря якого очікується вищою, ніж багаторічна, на 2-3°C.

Понад дві третини генерації в лютому традиційно забезпечили АЕС. Через завдані ворогом пошкодження, частка ТЕС і ТЕЦ у виробництві енергії скоротилася до 7-10%. На станції, що використовували ВДЕ, припадало

11-15%, на ГЕС – 8-9% генерації. У цілому в Україні вироблялося 10-11 ГВт енергії щогодини (за потреби 16-17 ГВт; в аналогічний період 2021 р. – до 21 ГВт).

Підвищення граничних цін на ринку до рівня пікової вечірньої часової зони й зобов'язання низки компаній державного сектору закупати половину споживаної енергії закордоном наростили лютневий імпорту до максимальних за шість років 1,2 млн МВт-год (+34% порівняно з не менш рекордним січнем). Найбільше ресурсу надійшло з Угорщини та Словаччини. Таким чином, надану ENTSO-E загальну пропускну спроможність імпорту в 2,1 ГВт (разом із Молдовою – 2,45 ГВт) було використано на 85%. При цьому, на ввезене у споживання, як і в січні, припало 14-15% (у робочі дні; порівняно з 9-10% у грудні).

Експорт електричної енергії у лютому не здійснювався. Постачання закордон було повністю припинене 11 листопада 2025 р.

Запаси енергетичного вугілля в лютому зменшилися до 2 млн т (-9% порівняно з минулим місяцем). Оскільки пошкоджені енергоблоки ТЕС і ТЕЦ майже не дозволяли їх використовувати, наявних резервів достатньо для завершення опалювального сезону.

Завдяки поступовому підвищенню температури повітря, добове споживання газу в Україні скоротилося з рекордних за чотири роки 140 млн куб. м до 100-110 млн куб. м. Нестачі ресурсу не спостерігалося завдяки власному видобутку (42-44 млн), відбору газу зі сховищ (у лютому в середньому по 41 млн куб. м на добу), імпорту з Польщі, Угорщини та Словаччини (19-21 млн щодоби; загалом за місяць – 585 млн).

Українські запаси, порівняно з попереднім місяцем, зменшилися до 4,9 млрд куб. м (-18%; без урахування 4,1 млрд куб. м газу «довготривалого зберігання»; 0,6 млрд куб. м ресурсу, формально переведеного в категорію «буферний газ»; і 0,2 млрд куб. м запасів нерезидентів). Цей показник перевищує минулорічний на чверть, проте менший, ніж у 2015-2018 рр., на 17%.

Для закупівлі додаткових запасів газу в березні НАК «Нафтогаз України» залучив €85 млн фінансування від Європейського банку реконструкції та розвитку. Відповідний

грант був наданий урядом Норвегії наприкінці минулого року.

У свою чергу, Національний банк України **повідомив**, що з червня 2024 р. 20 вітчизняних фінансових установ профінансували відновлення енергетичної інфраструктури в 21 регіоні на 36,6 млрд грн. Згадано про 1,4 ГВт електричної генерації, зокрема нової, та 0,6 ГВт установок для зберігання енергії й вироблення теплоти. У вересні минулого року **йшлося**, відповідно, про 27,7 млрд грн; 1,0 і 0,4 ГВт.

ФІНАНСОВИЙ СТАН ГАЛУЗІ

На балансуєчому ринку електричної енергії його учасники, насамперед державні, винні українському оператору системи передачі понад 42 млрд грн. У 2025 р. цей показник, майже третина якого (близько 13 млрд) припадає на несплату постачальника «останньої надії», **зріс** на 21%, досягнувши чергової рекордної позначки.

Водночас заборгованість НЕК «Укренерго» перед учасниками балансуєчого ринку скоротилася до 21,6 млрд грн (-6% з початку року), з яких 14,7 млрд грн оператор **винен** гарантованому покупцю. Ще 1,2 млрд грн буде **стягнуто** з НЕК «Укренерго» за рішенням суду.

Першим кроком у вирішенні боргової проблеми мало б стати скорочення переліків захищених споживачів, дві третини яких не є підприємствами критичної інфраструктури. Міненерго **зобов'язувалося** в грудні «визначити механізм і критерії формування» таких переліків, проте в оновлений **план** пріоритетних дій Кабінету Міністрів на 2025 р. це завдання включено не було. Немає його і серед індикаторів виконання, **поданої** до Верховної Ради, програми діяльності уряду, яку депутати досі не розглянули (хоч і **внесли** до порядку денного сесії).

ТРАНЗИТ

У звітному періоді ТОВ «Оператор газотранспортної системи України» **забезпечив** транзит до Молдови близько 95 млн куб. м угорського й румунського газу. Транспортування російської сировини було **зупинене** з 1 січня 2025 р.

На відміну від газу, транзит московської нафти тривав до 27 січня 2026 р., коли «внаслідок цілеспрямованих атак, здійснених державою-агресором, було **завдано** значних пошкоджень об'єктам ключової нафтоперерахувальної станції в районі м. Броди». Після цього **транспортування** до 26 тис. т сировини на добу для НПЗ Словаччини та Угорщини (управляються приватною угорською компанією MOL) південною гілкою МТ «Дружба» (до НПС Феньєслітке й Будковце) припинилося.

Транзит мав бути **відновленим** 26 лютого, проте цього поки не сталося.

Попри широкий розголос, зумовлений призупиненням транспортування російської сировини (в 2025 р. – 9,7 млн т), офіційні особи досі не пояснили причин його збереження в 2026 р., хоча ст. 472 **Угоди** про асоціацію між Україною та ЄС передбачає можливість відмови від виконання контракту між АТ «Укртранснафта» та АТ «Транснефть» з огляду на «суттєві інтереси безпеки... під час війни».

ЦІНОВА СИТУАЦІЯ

Через нестачу потужності, **підвищення** граничних цін на ринку до рівня пікової вечірньої часової зони та **зобов'язання** низки компаній державного сектору закупати половину споживаної енергії закордоном, цінні **індекси** знову зросли до рекордних значень. У лютому базове навантаження (BASE) на ринку «на добу наперед» (РДН) подорожчало до 9 786 МВт-год, пікове (PEAK) – до 10 755 МВт-год, міжпікове (OFFPEAK) – до 8 817 грн/МВт-год (+19%, +16% і +22% порівняно з січнем).

Середньозважена **ціна** на внутрішньодобовому ринку (ВДР) становила 10 299 грн/МВт-год, на РДН ОЕС України – 10 048 грн/МВт-год (+19% і +20% порівняно з січнем).

Незважаючи на відчутний дефіцит і стрімке подорожчання електричної енергії, уряд **зберіг** ціну на неї для домогосподарств до 30 квітня 2026 р. на рівні 4,32 грн/кВт-год (із ПДВ), а також пільгові 2,64 грн/кВт-год (із ПДВ) для перших 2 000 кВт-год/міс. у побутових споживачів, які проживають у будинках,

обладнаних електроопалювальними установками, не газифікованих або з відсутніми системами централізованого теплопостачання.

На ринку природного газу середньозважена **ціна** березневого ресурсу, за результатами електронних торгів на Українській енергетичній біржі, в лютому зменшилася до 19 100 грн/тис. куб. м (-6,2% порівняно з січнем; без ПДВ). **Вартість** природного газу на ТТФ, приведена до вітчизняного кордону, завершила місяць на позначці 22 517 грн/тис. куб. м (-18% порівняно з 30 січня; без ПДВ).

Тарифи ТОВ «ГК Нафтогаз України» на газ для непобутових споживачів, в яких наявні чинні договори постачання, з 1 березня 2026 р. становлять 24 600 грн/тис. куб. м (у лютому – 27 660 грн; із ПДВ). **Ціни** для побутових споживачів і бюджетних установ до 31 березня 2026 р. (без консультацій із Секретаріатом Енергетичного Співтовариства) **зафіксовані** на рівнях 7 420 грн/тис. куб. м і 16 390 грн/тис. куб. м. Це означає, що, з урахуванням тарифів на передачу й розподіл, ціна кубометру газу, пропонованого домогосподарствам ТОВ «ГК Нафтогаз України», залишиться незмінною (7,96 грн).

Для суб'єктів господарювання, які провадять господарську діяльність з виробництва електричної енергії, з дати укладення договорів із ТОВ «ГК Нафтогаз України» (але не раніше 1 листопада 2025 р.) і до 31 березня 2026 р. (включно), **встановлені** такі ціни (із ПДВ) за 1 000 куб. м газу:

✓ для ТЕЦ, що виробляють електричну енергію в теплофікаційному циклі, а також газотурбінних і газопоршневих установок, що виробляють електричну й теплову енергію комбінованим способом – 21 000 грн (+17% порівняно з жовтнем);

✓ для ТЕС і ТЕЦ, що виробляють електричну енергію в конденсаційному циклі, а також газотурбінних і газопоршневих установок, що виробляють виключно електричну енергію – 16 000 грн (+14%).

Єдиним **виключенням** з цього правила є «нові суб'єкти господарювання», які провадять господарську діяльність з виробництва

електричної енергії на ТЕС, ТЕЦ, газотурбінних і газопоршневих установках на територіях Чернігівської, Сумської, Харківської, Дніпропетровської, Донецької, Запорізької, Херсонської, Миколаївської та Одеської обл. Їм ресурс ТОВ «ГК Нафтогаз України» відпускається по 19 000 грн за 1 000 куб. м (із ПДВ).

Опалювальний сезон продовжує спустошувати підземні сховища Європи. Запаси газу в них скоротилися до 32 млрд куб. м (-29% порівняно з 30 січня). Доступний на 1 березня **обсяг** цього ресурсу є нижчим на третину від середнього за останні п'ять років і меншим, аніж минулорічний, на 12 млрд куб. м (на 25%). Такий стан справ є прямим наслідком невиконання більшістю держав-членів ЄС вимоги, згідно з якою, коефіцієнт заповнення їхніх сховищ у будь-яку дату між 1 жовтня і 1 грудня мав досягти 90%. Єдиним виключенням, що дозволяло скоригувати цей показник на 10 в. п. у бік зменшення, були «складні ринкові умови», про наявність яких у жовтні-грудні не оголошувалося.

Після підвищення середньої температури повітря на більшій частині Європи, спотові **ціни** на хабі ТТФ впали на \$100/тис. куб. м, перейшовши в діапазон \$315-370/тис. куб. м. Ймовірно, що війна з Іраном поверне газові котирування на попередній рівень, проте це подорожчання буде тимчасовим і не змінить загальний низхідний тренд.

Ф'ючерси на енергетичне вугілля Coal (API2) CIF ARA (ARGUS-McCloskey) у лютому зросли до \$114/т. Рік тому вони становили \$116/т. Запаси вугілля на складах терміналів ARA (Амстердам – Роттердам – Антверпен) прогнозовано скоротилися до 2,7 млн т (-13% за місяць).

Через напруженість у відносинах між Іраном та США нафтові **ф'ючерси** в лютому залишилися у сформованому другою половиною січня діапазоні \$68-71/бар., тоді як усереднені за 30 діб котирування Brent зросли до \$69,2/бар. (+7,6% порівняно з січнем).

Безпосередньо після початку війни з Іраном ф'ючерси подорожчали до \$80/бар., але потім **стабілізувалися** в діапазоні \$77-79/бар. З огляду на ефективність дій США, Ізраїлю та їхніх союзників поки немає підстав прогнозувати тривале блокування

Ормузької протоки і зростання котирувань до \$90-100/бар.

При цьому, згідно з торгами за контрактом на різницю цін (CFD), маркерні котирування все ще **менші**, ніж рік тому (на 0,4%). Спекулятивний характер нинішнього подорожчання підтверджує й перевиробництво нафтової сировини, яке в 2025 р. **сягнуло** 2,6 млн бар. на добу, а в 2026 р. має **перевищити** 4,1 млн бар. (4% від світового споживання). При цьому, рік тому **вважалося**, що видобуток нафти у світі зросте лише зі 102,2 млн бар. до 104,9 млн бар. (на 1,4 млн бар. менше, ніж насправді), тоді як попит збільшиться зі 102,8 млн бар. до 103,9 млн бар. (на 0,3 млн бар. більше, ніж насправді).

СИТУАЦІЯ НА РИНКУ НАФТОПРОДУКТІВ УКРАЇНИ

Зростання нафтових котирувань відкрило широкі можливості для спекуляцій на паливному ринку. Як і в червні 2025 р., коли після обміну ударами між Іраном та Ізраїлем вартість бензину й дизельного палива в «преміальних» мережах **зросла** на 3-4 грн/л, **з'явилися** повідомлення про неминучість подорожчання нафтопродуктів в Україні «на 5 грн/л...», якщо США розпочнуть військову операцію проти Ірану».

Дев'ять місяців тому котирування повернулися з \$75-78, які фіксувалися 17-23 червня, на «довоєнні» \$68-70 ще до завершення «дванадцятиденної війни». При цьому, в жовтні вони опустилися до \$60-62/бар. Але тоді цей тренд ніяк не вплинув на політику «преміальних» мереж, що реалізовували бензин А-95-Євро5 і дизельне паливо ДТ-3-Євро5 за цінами, які відповідали «нафті по 80», до січня 2026 р. (у середньому, за 63,20 грн/л і 58,30 грн/л).

З початку року зростання вартості нафтопродуктів на кордоні, підвищення акцизного податку, здешевлення гривні відносно долара та євро сформули об'єктивні **підстави** для подорожчання пального. Проте його обґрунтована величина для автомобільного бензину й дизельного палива не мала б перевищити 2,00 грн/л і 2,60 грн/л відповідно.

Тому лютневі індикативні **ціни**, а саме 66,68 грн/л бензину А-95-Євро5 і 61,60 грн/л дизельного палива ДТ-3-Євро5 (+2,3% і

+2,2% за місяць), вбачаються вже завищеними від економічно обґрунтованих на 0,70-1,50 грн/л, хоча нафтові котирування перших днів березня (\$77-79/бар.), в яких було враховано всі «військові ризики», виявилися не набагато вищими за червневі \$75-78/бар.

Таким чином, заяви про подорожчання нафтопродуктів в Україні «на 5 грн/л» через війну в Ірані, скоріше готують інформаційний ґрунт до чергового підняття цін на пальне в «преміальних» мережах, ніж відображають реальний стан справ.

Між тим, згідно з методологією оцінки ризику, що використовується в ЄС у рамках **проекту** Global Risks to the EU (RISK-EU), **ризик** RS негативного впливу бензинового й дизельного сегментів вітчизняного ринку на національну економіку зберігається на рівнях 21 і 25 балів. І хоча, коли RS > 17, в ЄС вживають невідкладних заходів, в Україні продовжують «не помічати» антиконкурентних узгоджених дій, рекордних націнок і зростання ринкової влади «преміальних» мереж.

ЗМІНИ В НОРМАТИВНІЙ БАЗІ

Кабінет Міністрів України:

✓ **утворив** Координаційний центр з розвитку розподіленої генерації;

✓ **зобов'язав** державні адміністрації верифікувати об'єкти розподіленої генерації, які приєднані до мереж, але не здійснюють виробництво електричної та теплової енергії; не приєднані до мереж; перебувають у процесі встановлення (монтажу) або це заплановано у 2026 р., а також відображати такі об'єкти в інформаційно-аналітичній системі «Пульс»;

✓ **запровадив** персональну відповідальність керівників за приєднання об'єктів розподіленої генерації та початок виробництва електричної й теплової енергії на них;

✓ **збільшив** на 10,3 млн грн бюджетні призначення на загальне керівництво та управління у сфері енергетики;

✓ **поширив** на придбання та/чи влаштування дизельних, бензинових, газових, двопаливних генераторів пріоритетне надання

державної підтримки суб'єктам господарювання й фізичним особам, які встановлюють у власних домогосподарствах генеруючі установки, системи автономного та резервного електропостачання;

✓ **продовжив** до 31 грудня 2026 р. термін надання державної підтримки об'єднанням співвласників багатоквартирного будинку й житлово-будівельним кооперативам;

✓ **запровадив** надання державної підтримки фізичним особам шляхом компенсації процентних ставок за кредитом до 0%, 5%, 7% річних у перший-третій роки відповідно, та/чи частини суми боргу за кредитом: 20% — у випадку встановлення генератора; 25% — генератора та установки зберігання енергії з інвертором; 30% — генератора і фотоелектричних модулів та/чи вітроустановок із гібридними інверторами й установками зберігання енергії;

✓ **виділив** 246,4 млн грн для надання державної допомоги за січень 2026 р. працівникам підприємств паливно-енергетичного комплексу, житлово-комунального господарства, залізничного транспорту загального користування, залученим до аварійно-відновлювальних робіт;

✓ **заснував** Премію Кабінету Міністрів України за вагомий внесок у забезпечення енергетичної стійкості України. Щороку присуджуватиметься до 50 премій у розмірі 200 тис. грн кожна;

✓ знову **скоригував** порядок проведення відбору кандидатів на посаду незалежного члена наглядової ради та представників держави, яких обирають до складу наглядової ради, скасувавши частину змін, **внесених** до нього місяць тому;

✓ **зобов'язав** НАЕК «Енергоатом» забезпечити авансування ДП «Гарантований покупець» у розмірі 40% прогнозованої вартості послуги із забезпечення доступності електричної енергії для побутових споживачів на лютий; ДП «Гарантований покупець» — здійснити перерахування цих коштів постачальникам універсальних послуг; постачальників універсальних послуг — оплатити до 30 квітня 2026 р. НАЕК «Енергоатом» 40%

придбаної у нього енергії (продуктів BASE_M) для постачання побутовим споживачам у лютому;

✓ **затвердив** на 2026–2030 рр. загальнодержавні зважені коефіцієнти викидів парникових газів, що утворюються внаслідок кінцевого споживання електричної й теплової енергії, в обсягах 316 г CO_{2,екв}/(кВт·год) і 381 г CO_{2,екв}/Гкал відповідно;

✓ **схвалив** проєкт договору про внесення змін № 1 до Угоди про розподіл вуглеводнів, які видобуватимуться у межах ділянки Балаклійська, між державою та АТ «Укргазвидобування». Зміни обумовлені, зокрема, **затвердженням** нової редакції примірних угод про умови користування надрами, що визначають перелік нових зобов'язань надкористувачів, відповідно до **угоди** про створення Американсько-Українського інвестиційного фонду відбудови;

✓ **утворив** Урядовий комітет з питань паливно-енергетичного комплексу, промислової політики, захисту довкілля, природних ресурсів, цифрової трансформації, розвитку інновацій, технологій, національної безпеки, оборони, ветеранів та охорони здоров'я під головуванням Першого віцепрем'єр-міністра України — Міністра енергетики;

✓ **ліквідував** міжвідомчу робочу групу з опрацювання визначення моделі об'єднання за участю державних вугледобувних підприємств і ПАТ «Центрэнерго».

НКРЕКП:

✓ **зобов'язала** оператора системи передачі при здійсненні розрахунків із постачальниками послуг балансування в періоді із системними обмеженнями застосовувати ціну електричної енергії на ринку «на добу наперед» за відповідний період. Ця вимога не поширюється на установки потужністю 20–75 МВт, приєднані до мереж напругою до 110 кВ, а також потужністю понад 75 МВт або приєднані до мереж напругою понад 110 кВ. Підтвердження системних обмежень передбачає отримання інформації про параметри мережі (зокрема напругу) в точках

приєднання (від постачальників послуг балансування) й надходження енергії в мережі (від операторів систем розподілу);

✓ **зобов'язала** постачальників універсальних послуг під час розрахунку прогнозованої ціни закупівлі електричної енергії в березні 2026 р. урахувати середньозважену ціну на ринку «на добу наперед», що склалася за період з 18 січня по 12 лютого 2026 р. (включно);

✓ **зобов'язала** операторів систем розподілу оформлювати свої рішення письмово, встановивши такі строки розгляду документації: на первинний і повторний розгляд заявок з приєднання установок до 5 МВт — не більше 5 і 2 робочих днів; понад 5 МВт — не більше 10 і 5 робочих днів;

✓ **дозволила** тимчасово, до 1 жовтня 2026 р., визначати вартість **послуги** приєднання до систем передачі й розподілу для побутових споживачів, які встановили власні когенераційні, газопоршневі, газотурбінні установки, як вартість обладнання й робіт, необхідних для забезпечення відповідної потужності відпуску електричної енергії.

Держенергоефективності **запустило** Реєстр біометану — державну цифрову систему обліку, верифікації й підтвердження його походження. Систему призначено для реєстрації обсягів біометану, поданого до газотранспортної або газорозподільної системи й відібраного з них, обліку скрапленого і стисненого біометану, а також формування, передачі, розподілу, погашення гарантій походження і надання відповідних сертифікатів.

ПРОЄКТИ ТА НАМІРИ

У Президента України перебуває на візуванні, підписаний Головою Верховної Ради України, **Законопроект**, спрямований на вдосконалення конкурентних умов виробництва електричної енергії з альтернативних джерел, що передбачає: впровадження до 31 грудня 2029 р. механізму підтримки для переможців аукціонів із розподілу квот підтримки відновлюваної енергетики у вигляді «чистої» премії замість контрактів на різницю; застосування фінансового

забезпечення, наданого безпосередньо Гарантованому покупцю, як додаткової альтернативи банківській гарантії; продовження до 31 грудня 2034 р. терміну дії аукціонів з розподілу квот підтримки; зниження фінансового навантаження на учасників аукціону шляхом зменшення розміру банківської гарантії: до укладення договору переможця аукціону з Гарантованим покупцем — з €15 до €10 за 1 кВт; при продовженні строку будівництва та введення об'єкта в експлуатацію — з €30 до €10; застосування допустимого відхилення фактичної встановленої потужності об'єкта в межах 10% відносно потужності, щодо якої переможець аукціону набув право на підтримку, з одночасним обмеженням обсягу надання послуги за механізмом ринкової премії, відповідно до набутої потужності; сприяння визнанню українських гарантій походження в ЄС; забезпечення можливості приєднання установок зберігання енергії до мереж у рамках механізму cable pooling.

У Верховній Раді України:

✓ готують до другого читання включені до порядку денного сесії:

• прийнятий за основу лише з четвертої спроби, урядовий **Законопроект** про підтримку розвитку ефективного та сталого централізованого теплопостачання. Зволікання з доопрацюванням зазначеного документа, поданого урядом ще 22 вересня, **привело** до недоотримання €273 млн підтримки від ЄС за 2025 р. (**невиконання** індикатора 10.14 Плану України). Законопроект, що визначає підтримку централізованого теплопостачання як сферу державного інтересу, передбачає: стимулювання запровадження в аналізованій сфері когенерації й відновлюваних джерел; підтримку інвестиційних програм у сфері централізованого теплопостачання; встановлення індивідуальних теплових пунктів у будівлях, що приєднані до систем централізованого теплопостачання, із визначенням відповідальності за їхнє обслуговування та включенням витрат на встановлення в тариф на транспортування теплової енергії; розроблення й затвердження правил із виробництва, транспортування, постачання теплової енергії та користування нею, порядку прийняття рішення, встановлення та обслуговування індивідуальних теплових пунктів;

- **Законопроект**, спрямований на переорієнтацію системи державного нагляду (контролю) з карально-репресивної на превентивну і ризик-орієнтовану. Документ, зокрема, передбачає: запровадження аудиту діяльності суб'єктів господарювання як окремого функціоналу, що дозволить їм попередити порушення вимог законодавства до початку здійснення планового заходу державного нагляду (контролю); збільшення періодичності здійснення заходів державного нагляду (контролю) відносно суб'єктів господарювання, діяльність яких віднесена до середнього та незначного ступенів ризику; а також «виключення неефективних та обтяжливих норм державного контролю»;

✓ з невідомих причин гальмується розгляд у другому читанні включених до порядку денного сесії:

- доопрацьованого з урахуванням **документа** і підтриманого профільним комітетом **Законопроекту**, спрямованого на імплементацію норм європейського права з інтеграції енергетичних ринків, підвищення безпеки постачання й конкурентоспроможності у сфері енергетики. Оскільки в лютому цей документ, прийнятий за основу ще 22 липня, доопрацьовано не було, Україна **недоотримає** €500 млн підтримки від ЄС за 2025 р. (**невиконання** індикатора 10.5 Плану України). Документом передбачено введення у законодавство низки нових термінів (агрегація, гнучкість, громадське енергетичне об'єднання, алгоритм зіставлення, номінований оператор ринку); узгодження функцій операторів ринку з нормами *acquis* ЄС; визначення умов участі суб'єктів господарювання в торгах на ринку «на добу наперед» і внутрішньодобовому ринку; визначення порядку діяльності, процедур сертифікації й ринкового нагляду щодо номінованих операторів ринку; встановлення механізму взаємодії операторів ринку з ACER, ENTSO-E та регуляторними органами ЄС; уточнення положень щодо розподілу міжзональної пропускнує спроможності й розрахунку доходів;

- **підтриманого** профільним комітетом **Законопроекту** про інфраструктурні проекти у сфері енергетики, які становлять суспільний інтерес, спрямованого на імплементацію Регламенту (ЄС) 2022/869 про керівні принципи транс'європейської енергетичної

інфраструктури. Документ уточнює положення відкликаною Кабінетом Міністрів України **Законопроекту** для відповідності оновленим у 2022–2023 рр. в ЄС вимогам;

✓ перенесено розгляд у першому читанні термінового урядового **Законопроекту**, спрямованого на імплементацію положень законодавства ЄС у сфері відновлюваних джерел енергії, зокрема в частині узгодження національної термінології з термінологією *acquis communautaire* ЄС; визначення особливостей розрахунку показника валового кінцевого споживання енергії з відновлюваних джерел та формування національного цільового показника; визначення спільнот відновлюваної енергії, а також їхніх особливостей; визначення механізму статистичних трансферів із державами-членами ЄС або Енергетичного Співтовариства, реалізації спільних проєктів та запровадження спільних схем підтримки; визначення особливостей формування спеціальних зон для розвитку відновлюваної енергетики, установок зберігання енергії та мережевої інфраструктури; впровадження основних принципів дозвільних процедур для інвестицій у відновлювану енергетику; запровадження критеріїв сталості та скорочення викидів парникових газів, біопалив, біорідин і палив із біомаси та їхнього дотримання; визначення необхідного вторинного законодавства, яке має бути розроблено на рівні підзаконних нормативно-правових актів після прийняття проєкту акта, для подальшої імплементації *acquis communautaire* ЄС, зокрема положень Директиви (ЄС) 2018/2001, делегованих та імплементаційних регламентів. Підготовку цього документа було передбачено **планом** пріоритетних дій уряду на 2025 р. (крок 400). Зволікання з доопрацюванням зазначеного **Законопроекту**, поданого урядом 3 грудня, **призвело** до недоотримання €273 млн підтримки від ЄС за 2025 р. (**невиконання** індикатора 10.3 Плану України);

✓ очікують на перше читання включені до порядку денного сесії:

- **Законопроект**, поданий групою депутатів 8 грудня і спрямований на уточнення статусу НКРЕКП, особливостей визначення її структури й чисельності, упорядкування питань відбору членів конкурсної комісії, проведення конкурсного відбору,

призначення на посади, граничних строків повноважень і ротації членів НКРЕКП, удосконалення порядку організації роботи НКРЕКП і механізму її нормотворчої діяльності. Хоча 20 грудня парламентом одержано ще один **варіант** цього документа, який позбавлений, на думку авторів, недоліків попереднього, уряд свій **Законопроект** до парламенту не подав (схваливши його 27 грудня 2023 р.). Таке зволікання **призвело** до недоотримання €273 млн підтримки від ЄС за 2025 р. (**невиконання** індикатора 10.11 Плану України і п. 407 **програми** дій Кабінету Міністрів);

- підтриманий профільним комітетом **Законопроект**, спрямований на «врегулювання колізії» в регулюванні ринку енергосервісу у частині оплати за енергосервісними договорами замовниками, що провадять діяльність за регульованим тарифом, і віднесення до заходів, які можуть реалізовуватися в рамках енергосервісних договорів, будівництва енергетичних установок, що використовують альтернативні джерела, та установок зберігання енергії;

- урядовий **Законопроект**, спрямований на відображення в системі електронного адміністрування реалізації пального власників останнього, для унеможливлення фіктивних операцій, зокрема реєстрації акцизних накладних на неіснуючі обсяги пального, які одночасно реалізовані за готівку іншим споживачам;

- **Законопроект** про основні засади впровадження в Україні малих модульних реакторів (ММР), спрямований на створення правових передумов «для участі приватних компаній у будівництві та експлуатації ММР під державним наглядом, із дотриманням усіх вимог ядерної та радіаційної безпеки»;

- **Законопроект**, спрямований на відтермінування до 1 січня 2027 р. стягнення податкової заборгованості з ДП «Східний гірничо-збагачувальний комбінат», ДП «Добропіллявугілля-видобуток» і ДП «Львіввугілля»;

- **Законопроект**, що доповнює склад кримінального правопорушення, передбаченого частиною другою ст. 292 Кримінального кодексу України «Пошкодження об'єктів магістральних або промислових

нафто-, газо-, конденсатопроводів та нафтопродуктопроводів», кваліфікуючою ознакою – вчинення відповідних дій в умовах воєнного або надзвичайного стану;

- **Законопроект**, що передбачає скасування оплати споживачами, приміщення яких оснащені вузлами розподільного обліку, різниці між показанням цього вузла й мінімальною часткою питомого споживання теплової енергії, яка визначається згідно з **методикою** розподілу між споживачами обсягів спожитих у будівлі комунальних послуг (п. 5 ч. 2 ст. 10 **Закону** України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання»). Пояснювальна **записка** до цього документа є унікальною, оскільки демонструє, наскільки далекими від нормотворчої діяльності можуть бути окремі народні депутати через шість років після їхнього обрання;

- **Законопроект** про надання Держпродспоживслужбі повноважень щодо здійснення державного нагляду (контролю) у сфері комерційного обліку комунальних послуг;

- **Законопроект** про тимчасове перерахування 10% коштів, що надходять від покупців електричної енергії на поточний рахунок із спеціальним режимом використання постачальника «останньої надії», на його небюджетний рахунок, відкритий в Держказначействі, з подальшим спрямуванням цих коштів на погашення податкового боргу та сплати податку на додану вартість, який при цьому виникатиме, та спрямування решти коштів на поточний рахунок із спеціальним режимом використання оператора системи передачі до повного погашення недоплати за придбаний постачальником «останньої надії» небаланс. На думку уряду, реалізація такого алгоритму дозволить погасити податковий борг ДПЗД «Укрінтеренерго» до 31 грудня 2028 р.;

- **Законопроект** про усунення дублювання повноважень Міненерго і Держенергонагляду в реалізації державного нагляду (контролю) у сфері тепlopостачання й житлово-комунального господарства;

- **Законопроект**, спрямований на «посилення впливу держави» з метою «забезпечення надійного (безперервного) та безпечного постачання електричної енергії споживачам,

у т. ч. дотримання заходів з обмеження та/або припинення постачання електричної енергії споживачам, зокрема застосування графіків обмеження та аварійного відключення споживачів, а також протиаварійних систем зниження електроспоживання». Серед запропонованих авторами документа новел – обов'язкове дотримання учасниками енергетичних ринків затверджених Міненерго планів і графіків, надання йому інформації, необхідної для здійснення встановлених законом функцій та повноважень, погодження з ним планів розвитку систем розподілу й забезпечення безперешкодного доступу на підприємства, незалежно від форми власності, представників органів державного нагляду (контролю);

✓ очікують на затвердження проєкту:

• включеної до порядку денного сесії [постанови](#) про Програму діяльності Кабінету Міністрів України, [затверджену](#) урядом ще 10 вересня (набула чинності 25 вересня);

• [постанови](#) про звіт Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування можливих фактів порушення законодавства України при формуванні та реалізації цінової і тарифної політики у сферах енергетики та комунальних послуг. На відміну від достатньо зваженого попереднього [звіту](#), документ перевантажений оціночними судженнями, якими його автори підмінили нестачу доказів, що мали підтвердити зроблені ними висновки. Хоча «члени та секретаріат комісії» визнали, що «не мали достатньо часу та людського ресурсу для проведення більш детального опрацювання інформації (документації)» щодо цього та ін. питань, це не завадило їм зробити висновок (продубльований у звіті п'ять разів), «що керівні органи... НЕК «Укренерго» після корпоратизації здійснювали управління у спосіб, який має ознаки... державної зради з боку деяких посадових осіб у вигляді послаблення енергетичної безпеки України у військовий час». При цьому, в системній аварії, що відбулася 23 листопада 2022 р. в Об'єднаній енергетичній системі України, члени комісії звинуватили не російські збройні сили, а керівництво НЕК «Укренерго», яке не здійснило «комплексних заходів з підготовки системи передачі до функціонування у військовий час» і «не запровадило заходи щодо організації та будівництва захищених

резервних пунктів управління на своїх підстанціях». Більше того, депутати намагаються перекласти відповідальність за «послаблення енергетичної безпеки України» на «персонал усіх компаній галузі», який, на їхню думку, «виявився недієздатним» у попередженні розвитку аварій;

• [постанови](#) про попередній звіт Тимчасової слідчої комісії (ТСК) Верховної Ради України з питань розслідування можливих протиправних дій посадових осіб органів державної влади, інших державних органів та суб'єктів господарювання державного сектору економіки, що могли завдати шкоди економічній безпеці України. У звіті, зокрема, [зазначено](#), що сума втрат бюджетів від нелегального виробництва та обігу пального становить близько 9-10 млрд грн на рік (с. 10). Тому ТСК: надала Бюро економічної безпеки України, Державній податковій службі України та Національній поліції «перелік наземних точок, сайтів та Telegram-каналів нелегального продажу підакцизної продукції»; налагодила співпрацю зі стейкхолдерами для отримання інформації про обсяги реалізації, точки нелегального продажу пального, а також частки «тіні» й податкового навантаження.

✓ очікують на перше читання:

• урядовий [Законопроєкт](#), який зобов'язує суб'єктів діяльності у сфері використання ядерної енергії сплачувати накладені на них штрафи впродовж одного місяця з дня набуття законної сили відповідним рішенням;

• [Законопроєкт](#), який звільняє від оподаткування ввізним митом і ПДВ бензинові (потужністю до 7,5 кВт) і дизельні електрогенераторні установки;

• [Законопроєкт](#), що скасовує збільшений військовий збір та авансові [внески](#) з податку на прибуток для суб'єктів господарювання, які провадять діяльність із роздрібною торгівлею нафтопродуктами, а також запроваджує мораторій на підвищення податків до закінчення чи скасування воєнного стану;

✓ відхилені парламентом:

• урядовий [Законопроєкт](#), який було спрямовано на спрощення процедур

забезпечення захисту об'єктів критичної інфраструктури паливно-енергетичного сектору. У документі пропонувалося: дозволити операторам критичної інфраструктури під час дії воєнного стану проводити реконструкцію, капітальний ремонт зазначених об'єктів, розташованих на землях державної та комунальної власності, без вжиття заходів із набуття та державної реєстрації прав власності або користування, у т. ч. сервітуту, на земельні ділянки під зазначеними об'єктами, без розробки документації із землеустрою та без внесення відповідних відомостей до Державного земельного кадастру, за умови погодження такого використання; встановити, що після припинення чи скасування воєнного стану оператори критичної інфраструктури, які проводили згадані роботи, мають оформити речові права на земельну ділянку, відповідно до [закону](#);

- [Законопроект](#), що продовжував до 1 січня 2028 р. термін дії мораторію на реалізацію виконавчих проваджень та заходів примусового виконання рішень щодо державних підприємств у сфері енергетики, накладення арештів та заборон відчуження майна у таких виконавчих провадженнях, мораторію на порушення справ про банкрутство державних вугледобувних підприємств;

- Уряд [доручив](#) Міненерго й Мінрозвитку, спільно з державними адміністраціями, розробити Плани енергетичної стійкості, у межах яких кожний регіон має визначити перелік об'єктів критичної інфраструктури, що потребують першочергового захисту, скласти план заходів і виділити ресурси на їхнє виконання. Плани охоплюватимуть інженерно-технічний захист таких об'єктів, їхнє забезпечення автономними джерелами живлення, розвиток розподіленої електричної й теплової генерації. Наступним кроком має стати синхронізація регіональних планів «із можливостями держави» й забезпечення їхньої своєчасної реалізації.

НКРЕКП оприлюднила проекти:

- ✓ [постанови](#), що змінює [порядок](#) ліцензування видів господарської діяльності, зменшуючи адміністративне навантаження

на суб'єкти господарювання, що провадять діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг;

- ✓ [постанови](#), яка змінює [порядок](#) приєднання до теплових мереж, організуючи електронний документообіг між замовником та оператором, а також інформування замовника про стан надання послуги з приєднання його об'єктів до теплових мереж;

- ✓ [постанови](#), що конкретизує умови оплати споживачами послуг із постачання й розподілу природного газу, а також умови припинення/обмеження розподілу на період проведення повірки засобів виміральної техніки; розширення права споживача щодо вибору суб'єкта проведення експертизи таких засобів;

- ✓ [постанови](#), що визначає перелік інформації, яка має міститися в платіжних документах на послуги розподілу природного газу для побутових споживачів; шаблон, зразок і форму рахунка; можливість надання рахунка на оплату поставленого природного газу спільно з рахунком на оплату послуг розподілу (на одному аркуші);

- ✓ [постанови](#), що затверджує методологію формування тарифів на послуги зберігання (закачування, відбирання) природного газу на основі стимулюючого регулювання (раніше — «затрати плюс»), яке через встановлення довгострокових параметрів (норми доходу на активи й цільові показники ефективності) стимулюватиме оператора сховищ до підвищення якості послуг і поступового скорочення неефективних витрат;

- ✓ [постанови](#), яка пропонує застосовувати під час розрахунку ціни закупівлі електричної енергії середньоарифметичне значення декадних індексів базового навантаження на ринку двосторонніх договорів у місяці, що передував розрахунковому, а також збільшити коефіцієнт, що враховує ризики від коливання цін на балансуємому ринку й ринку «на добу наперед» з 1,3 до 1,4;

- ✓ [постанови](#), що змінює [Кодекс](#) комерційного обліку електричної енергії, унормовуючи

реєстрацію постачальників послуг комерційного обліку, встановлення, заміну та зчитування показів лічильників, а також обмін даними комерційного обліку;

✓ **постанови**, яка розширює перелік випадків організації енергетичного острову (за **командою** оператора системи розподілу, ч. 10.9) із надзвичайної ситуації в Об'єднаній енергетичній системі України на аварійні режими роботи, застосування графіків аварійного вимкнення споживачів і протиаварійних систем зменшення споживання;

✓ **постанови**, що узгоджує методики визначення сум надлишково отриманого або недоотриманого доходу від здійснення відповідного виду діяльності на ринку електричної енергії, наведених у додатках до **порядку** контролю, з іншими нормативно-правовими актами;

✓ **постанови**, що передбачає фіксацію й дослідження під час проведення заходів державного контролю виконання операторами систем розподілу своїх зобов'язань і досягнення показників першого регуляторного періоду застосування стимулюючого регулювання.

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Верховна Рада України **схвалила** звернення до парламентів та урядів іноземних держав, міжнародних організацій, міжнародних парламентських асамблей щодо засудження скоординованої політики РФ, спрямованої на створення неприйнятних умов життя українського народу з метою його фізичного знищення. У документі, зокрема, зазначено, що в 2025 р. кількість російських повітряних ударів по енергетичній інфраструктурі України потроїлася. Внаслідок цього виробництво електричної енергії впало до 20% від довоєнної потужності. Було знищено понад 40% ГЕС і близько 90% ТЕС. Близько 80% споживачів за умов екстремальних морозів зазнали масштабних вимкнень енергії. З огляду на це, Верховна Рада закликала об'єднати зусилля міжнародної спільноти задля припинення геноциду українців.

Кабінет Міністрів України схвалив проєкти:

✓ Грантової **угоди** (Фонд Україна II) між урядами України та Франції щодо сприяння підтримці критичної інфраструктури та пріоритетних секторів економіки України;

✓ **Угоди** між урядами України та Чехії про технічне та фінансове співробітництво.

Програма розвитку ООН (ПРООН) додатково **виділила** Україні на 2026 р. \$230 млн на закупівлю енергетичного обладнання. Серед проєктів – установлення газотурбінної установки потужністю 54 МВт на Кременчуцькій ТЕЦ, когенераційних установок у Києві – на 25 МВт, Одесі – на 40 МВт, Запоріжжі – на 16,2 МВт і 20 МВт, Миколаєві – на 9,8 МВт.

Чернігівщина **отримала** від Бельгії 28 блочно-модульних котелень для резервного теплопостачання, з яких 25 – потужністю 1,8 МВт кожна.

За результатами засідання Міжнародного енергетичного агентства, Україна **отримує** додатково €600 млн фінансової допомоги та грантової підтримки, а також обладнання шести європейських ТЕЦ, виведених з експлуатації.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ Й РЕКОМЕНДАЦІЇ

Внаслідок спричинених війною руйнувань, сформована в минулому столітті централізована енергетична архітектура України, що складалася з декількох десятків великих установок, об'єднаних лініями передачі, поступово припиняє своє існування. Суттєво **пошкоджено** дві третини потужності, **знищено** до 90% теплових і 40% гідроагрегатів. Мережі працюють у непроєктних режимах, переважно з використанням тимчасових і резервних схем. Аварійні інструменти обмеження споживання трансформувалися в базові. Нові центри виробничої активності та міграція населення перерозподілили регіональне споживання енергії.

І хоча, з огляду на постійну потребу в забезпеченні життєдіяльності, енергетична

система має функціонувати за будь-яких, навіть настільки складних умов, Україна вже сьогодні має **встановити** основоположні принципи розбудови нової, повоєнної енергетики.

За результатами експертного обговорення, ініційованого Національним інститутом стратегічних досліджень, ключовими з них визнано **такі**:

1. Збереження цілісності енергетичної системи, всі елементи якої функціонують у єдиному технологічному процесі, під час якого в будь-який момент забезпечено баланс виробництва та споживання, дотримано критерії надійності та гнучкості.

2. Урахування на етапі проектування й дотримання під час експлуатації: критерію N-1 – для електроенергетичних систем високої й середньої напруги; критерію N-2 – для видачі потужності великими джерелами, а також споживачів першої категорії надійності. Забезпечення надійного живлення об'єктів критичної інфраструктури завдяки мережевому резервуванню, автономним джерелам, розподіленій генерації.

3. Розвиток розподіленої генерації для підтримання життєдіяльності територіальних громад із гарантуванням її спроможності функціонувати, з приєднанням до систем розподілу та ізольовано в надзвичайних ситуаціях. Забезпечення приєднання до інженерних мереж лише за заявкою.

4. Відкриття внутрішнього ринку для іноземних інвестицій і торгівлі електроенергією. Гарантування технічної спроможності системи до транскордонних перетоків обсягом не менше 30% внутрішнього споживання. Запровадження market coupling. Повноцінна участь України в регіональних об'єднаннях (ENTSO-E) і спільних механізмах реагування на кризи.

5. Ухвалення рішень з розвитку системи, з огляду на забезпечення: гарантованої

доступності потужності в базовому (45-50%), маневровому (30-35%) й піковому (20-25%) режимах; гарантованого резерву первинного регулювання частоти (65-75% обертової (інерційної) генерації; 35-25% інверторної); спроможності негарантованої генерації дотримуватися заявлених обсягів виробництва й режимів постачання.

6. Передача операторам систем розподілу функцій забезпечення надійності, гнучкості й балансування відповідних мереж із запровадженням протоколів взаємодії між ними та оператором системи передачі в питаннях диспетчеризації розподілених систем.

7. Стимулювання кінцевих споживачів і виробників енергії з негарантованих джерел до участі в механізмах регулювання частоти.

8. Балансування попиту й пропонування виключно на ринкових механізмах регулювання.

9. Відмова від перехресного субсидювання та підтримання окремих категорій споживачів через покладання спеціальних зобов'язань на учасників ринку; встановлення між споживачем і постачальником виключно монетарних розрахунків.

10. Упровадження цифрового регулювання (розумних мереж і лічильників, управління попитом, видачі потужності накопичувачів) для балансування системи.

11. Сценарне моделювання розвитку мереж і систем, прогнозування виробництва й споживання в реальному часі, управління ризиком.

12. Запровадження інституційної основи розвитку галузевої професійної освіти з урахуванням потреб майбутньої енергосистеми. Гарантування державного замовлення на підготовку інженерів для основних галузей енергетики.